

de Appel Amsterdam

Missie en Visie

De Appel is een gedurfde instelling die werd opgericht in 1975 in Amsterdam door Amsterdamse cultuurbeoefenaars en is een product van de diversiteit en artistieke innovatie van de stad Amsterdam. De Appel weerspiegelt de netwerken van internationale, experimentele en lokale artistieke samenwerking in de stad. Internationaal raakte de Appel al snel bekend als een plek met een alternatief institutioneel model, geboren uit de behoefte van kunstenaars om performance- en videokunst te presenteren.

In 2025 bestaat de Appel 50 jaar en de instelling fungeert nog steeds als plek voor artistiek en curatorieel experiment. Door middel van een programma dat zich richt op de inbedding van kunst in scholen en de samenleving als geheel, een dertig jaar oud Curatorial Programme (CP) en een levendig Archief, brengt de Appel mensen samen om een wederzijdse uitwisseling van kennis te faciliteren door middel van tentoonstellingen, Live Activations evenementen en andere Public Programmes.

De Appel is toegewijd aan het delen van middelen met kunstenaars, culturele beoefenaars, schoolkinderen, tieners, universiteitsstudenten, burens, curatoren en (nationale en internationale) culturele en educatieve organisaties, net als aan het produceren van gedeelde kennis en esthetiek, die ons begrip van kunst uitdaagt. Op deze manier wil de Appel bijdragen aan artistieke en sociaal relevante dialogen samen met verschillende culturele en sociale organisaties in Amsterdam en daarbuiten. De Appel experimenteert met pedagogie buiten de reguliere onderwijsinstellingen en fungeert als katalysator en bemiddelaar tussen academisch onderzoek naar kunst en cultuur en haar achterban. Onze waarden zijn experiment, innovatie, solidariteit, samenwerking, sociale impact, opbouwende kritiek en artistieke collectieve vrijheid. We streven ernaar een plek te zijn waar kunstenaars, instellingen en gemeenschappen samenwerken en waar we regeneratieve collectieve modellen van cureren en placemaking ontwikkelen.

De institutionele nadruk op experiment en vernieuwing reflecteert een diepe betrokkenheid bij artistieke ontwikkeling en curatorieel innovatie. De maatschappelijke relevantie van de Appel ligt in de actieve betrokkenheid bij hedendaagse sociale kwesties en de gemeenschap. Door kunst te integreren in educatieve programma's en buurtinitiatieven, bouwt de Appel bruggen tussen kunst en diverse maatschappelijke groepen. De nadruk op thema's zoals huisvestingsrecht, governance, en sociale rechtvaardigheid toont een engagement om niet alleen kunst te presenteren, maar ook om bij te dragen aan actuele discussies en het stimuleren van maatschappelijke verandering. Dit alles onderstreept de cruciale rol die de Appel speelt in het bevorderen van culturele dialoog en sociale cohesie in Amsterdam en daarbuiten.

Na zeven jaar gehuisvest te zijn in LELY Broedplaats in Nieuw West, heeft de Appel eind 2023 haar intrek genomen in **Tempel Broedplaats in de Diamantbuurt** waar de instelling in maart 2024 weer open is gegaan met het programma Housewarming: Activaties voor een nieuwe lokatie (<https://www.deappel.nl/nl/archive/events/1224-housewarming-activations-for-a-new-location>).

Het Team

De Appel wordt geleid door een tweekoppig Bestuur, bestaande uit een algemeen directeur en een zakelijk leider. Het Bestuur staat onder toezicht van een betrokken en deskundige Raad van Toezicht. Het team van de Appel bestaat uit een curator van het Archief, een curator Educatie, een Curatorial Programme coördinator, twee producenten, een communicatiemanager, een office manager en twee hosts. We verwelkomen regelmatig stagiaires, vrijwilligers, onderzoekers en een flexibele groep van freelancers.

Artistiek programma 2025–2028

De belangrijkste structurele en thematische **kernpunten** die de komende vier jaar vormgeven aan de programma's van de Appel zijn **land en huisvesting**, **governance** en **grassroot (kunst)economie**.

In de afgelopen vijftig jaar heeft de Appel zowel een grote bijdrage geleverd aan de kunstsector, als aan haar directe omgeving. De Appel heeft zo de stad Amsterdam en de verschillende kunststromingen mede vormgegeven, maar is daar op haar beurt net zo goed een product van. De fysieke ruimte van de Appel was decennialang gevestigd in het centrum van de stad, maar is in de laatste zeven jaar verschoven naar de periferie. Deze verschuiving hangt samen met het gentrificatieproces dat de stad ondergaat. De neoliberale markteconomie stelt het private boven het publieke en het individuele boven het collectieve. De maatschappij heeft cruciale veranderingen ondergaan en is individualistischer geworden. Deze verandering heeft directe gevolgen voor kunstenaars en kunstinstellingen, omdat deze zich moeten handhaven in een sterk concurreren- de omgeving in plaats van in een klimaat van solidariteit en zorg. Als gevolg van deze atomisering van de samenleving en het gebrek aan praktijkvoorbeelden van collectief bestuur en collectieve bijdragen aan het algemeen belang, is er sprake van een governance crisis. De verdeling van middelen in de samenleving en in de verschillende sectoren (zoals culturele beroepen) is gebaseerd op marktrelaties en individueel gewin in plaats van op delen en solidariteit.

We pakken deze problemen aan door:

- Mogelijke oplossingen te ontwikkelen voor de land- en huisvestingscrisis door middel van onderzoek o.a. naar best practices, en door deze te delen met onze samenhang;
- Curatoriele en artistieke opleidingen te herzien, waarbij we jonge curatoren en kunstenaars opleiden in collectief beheer, duurzaamheid en herverdeling van middelen voor het algemeen belang;
- Langzaam afstand te nemen van de klassieke kunstinstelling en van hiërarchische werkpraktijken, om een collectieve en meer democratische manier van werken te ontwikkelen;

- Experimentele grassroots (artistieke) economieën te onderzoeken en middelen te herverdelen;
- Samen te werken met ons ecosysteem in Amsterdam en daarbuiten om kunstenaars te ondersteunen, maar ook voor het algemeen nut van de samenleving, en om van elkaar te leren;
- Alternatieve en collectieve manieren te ontwikkelen voor het cureren van tentoonstellingen.

Embedded Art (Educatie): School (Onderwijs), Na-school (Talentontwikkeling) en Buurt Programma's (Participatie)

De functie van dit programma bij de Appel en in de samenleving als geheel is het stimuleren van alternatieve manieren van leren door middel van artistieke processen. Wij geloven dat iedereen op zijn eigen unieke manier leert. Via onze School, Na-school en Buurt Programma's faciliteren we een leeromgeving die door de deelnemers zelf wordt bepaald. Het ethos is gebaseerd op de principes van ingebedde kunst en gemeenschapsparticipatie, wederzijds leren en collectiviteit.

Op basis van gesprekken met scholen, buurtcentra en omliggende grassroot culturele organisaties nodigen we kunstenaars uit om deel te nemen en projecten te ontwikkelen die bestaande onderwijssystemen aanvullen en verdere persoonlijke groei stimuleren. Voor de kunstenaars die betrokken zijn bij de programma's is het een kans om te zien hoe hun praktijk zich verhoudt tot de wereld van kinderen en jongeren. De Appel leert ook van deze ervaringen.

School Programma's

- Kinderkrant. Samen met OBA Amstel, Amsterdam Alternative en een basisschool in de Diamantbuurt nodigen we de 'buurt verslaggevers' uit, een groep kinderen tussen de 10–12 jaar. Ze worden getraind als verslaggevers, maken foto's, tekeningen, interviewen hun familie, vrienden en burens en leren een krant te produceren. Dit is een vervolg op het project West Side Tori's gerealiseerd in 2022–2023 in samenwerking met de Huibersschool en basisschool OBS De Toekomst in Nieuw-West.
- Kunstschooldagen. Een tweedaags programma voor een groep van driehonderd basisschoolkinderen (4–12 jaar) die deelnemen aan workshops met hedendaagse kunstenaars.

Na-school Programma's

- Play and Learn Environment. De Appel wil de tentoonstellingsruimte uitnodigend, veilig en geschikt maken voor kinderen (3–10 jaar) en hun ouders door middel van een speelhoek, vertel- en creatie-avonden. Een jaarlijks programma dat samen met kinderen en ouders uit de buurt is ontwikkeld. We zijn hierover in gesprek met kunstenaars Mercedes Azpilicueta (Argentina) en Nina Glockner (Duitsland).
- Teenage Curatorial Programme. Met Maqam, Caland Lyceum & Comenius Lyceum in Nieuw-West & IVKO School in de Diamantbuurt. Het tweejaarlijkse programma (2026 en 2028) is gericht op jongeren (15–19) uit sociaaleconomische milieus die misschien niet bekend zijn met de hedendaagse kunst die in kunstinstellingen wordt gepresenteerd. We

bouwen aan het zelfvertrouwen van de jongeren door hen te leren de waarde in te zien van hun verhalen, kennis en ervaringen. We doen dit door ze kennis te laten maken met de hedendaagse kunstpraktijk in hun buurt en daarbuiten. Aan de hand van workshops en opdrachten ontwikkelen ze hun vaardigheden. Ze krijgen ondersteuning bij het maken van hun eigen tentoonstelling en Public Programme. De tienercuratoren worden de toekomstige plaatsmakers voor kunst, en zijn de drijvende krachten achter de artistieke gemeenschappen waar ze om geven. Het programma bevordert wederzijds leren doordat de Appel en haar bezoekers leren over de discoursen, culturen, vragen en ambities van de jongere generaties in de stad.

Buurt Programma's: Diamantbuurt Advisory Committee & Diamantbuurt Assemblies

De Appel initieert collectieve en artistieke processen – samen met kinderen, jongeren en volwassenen. In de zomer van 2023 zijn we in de Diamantbuurt gaan luisteren naar onze (nieuwe) burens. We hebben hen gevraagd wat voor rol de Appel kan spelen in hun buurt en in Amsterdam. Hoe kan de Appel heterogene groepen huisvesten, hoe kunnen we een platform bieden voor een diversiteit aan verhalen en zorgen, en betekenisvolle ervaringen creëren? In de komende jaren zal de Appel met verschillende lokale gemeenschappen samenwerken om samen programma's te ontwikkelen en de behoeften van buurtbewoners beter te begrijpen. Met Tempel Broedplaats, CC Amstel, OBA Amstel en Cinetol creëren we een ecosysteem voor kunst en cultuur waar iedereen zich welkom en vertegenwoordigd voelt.

Daartoe roepen we een adviescommissie voor de Appel in het leven: het Diamantbuurt Advisory Committee. We vragen vijf buurtbewoners die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur om zitting te nemen in een adviescommissie. We zullen de commissie raadplegen voor feedback over ons programma en de leden uitnodigen om activiteiten en sprekers voor te stellen die aansluiten bij hun interesses. We zijn net verhuisd naar de Diamantbuurt en dit is een manier om de nieuwe burens en hun interesses te leren kennen en ze erbij te betrekken. Uit onze ervaring in Nieuw West bleek dat de burens graag betrokken wilden worden. We starten de Diamantbuurt Assemblies in 2024 met het Klachtenkoor (een DYI community art project dat mensen uitnodigt om samen te zingen over hun 'klachten'). Dit wordt omgevormd tot een Klachten- en Oplossingen-koor: een initiatief waarbij verschillende standpunten en problemen worden verkend door samen te klagen, collectieve oplossingen te bedenken, te componeren en ze te bezingen. De uitkomst van deze eerste bijeenkomst zal de kwesties bepalen die in 2025–2028 door middel van verschillende Live Activations worden geadresseerd.

De Appel Curatorial Programme (CP)

Sinds de oprichting in 1994 is het CP een ruimte voor curatoriale innovatie en experiment. Door de decennia heen is het relevant gebleven en heeft het de avant-gardistische praktijken van het cureren naar voren gebracht. In een tijd waarin ethische vragen over duurzaamheid en inclusie worden gesteld, wordt de persona van de alomtegenwoordige, individuele ster-curator bevraagd. In de huidige editie van het programma werken curatoren nauwer met kunstenaars en publiek, en samen leren hoe ze middelen, processen en besluitvorming kunnen delen, met een focus op het bouwen van alternatieve instellingen die inclusief en duurzaam zijn. De deelnemende collectieven leren over

zelforganisatie, economische duurzaamheid en alternatieve vormen van transactie, kosmologieën van lokaal gemeengoed en andere collectieve tradities, en hun toepassing op de hedendaagse kunstpraktijk. Ze kunnen hun vaardigheden ontwikkelen door te experimenteren met collectieve artistieke economieën, door openbare leersessies te organiseren en collectief te cureren.

Het Archief

Het Archief van de Appel bestaat uit drie delen: de bibliotheek, de historische documenten en de kunstcollectie. Het Archief, dat driehonderd meter aan (kunstenaars)boeken, foto's, video, audio, manuscripten, correspondentie, getuigenissen en kunstwerken omvat, is een geconcentreerde weergave van de hedendaagse, internationale kunst in Amsterdam en de geschiedenis van de Appel sinds 1975. In de nieuwe locatie is het Archief gehuisvest op de publiek toegankelijke begane grond, in het hart van de Appel. Het Archief is nu ook op afstand toegankelijk via de website (vernieuwd in 2022). Dit heeft ervoor gezorgd dat het Archief ook vanuit andere delen van de wereld te raadplegen en gebruiken is.

Tentoonstellingen

de Appel presenteert vijf tot zes tentoonstellingen per jaar.

Tentoonstellingsprogramma 2026

The Broken Pitcher - 17.01–20.03.2026

Tentoonstelling in samenwerking met EVA International - Lente

Curatorial Programme Harvest Festival - Juni

Lapdogs of the Millionaires - Zomer

Subversive Film - Najaar

De Appel Kiosk Dappermarkt en Albert Cuypmarkt - Zomer

Financiering

de Appel wordt structureel ondersteund door het Mondriaan Fonds en het Amsterdams Fonds voor de Kunst. de Appel's Curatorial Programme wordt ondersteund door Ammodo Art. Daarnaast is de Appel's programma mogelijk dankzij de genereuze steun van o.a. de volgende fondsen: Gemeente Amsterdam – Stadsdelen Zuid en Oost, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds21, Stichting Zabawas, Het Cultuurfonds, Stichting DOEN, Vriendenloterijfonds, ELJA Foundation.

de Appel maakt deel uit van ACI (Amsterdamse Culturele Instellingen), Adamnet (netwerk van Amsterdamse bibliotheken en erfgoedinstellingen), BKNL (Beeldende Kunst Nederland), De Zaak Nu (landelijk platform voor beeldende kunstorganisaties), edcat.net (open catalogus voor kunstpublicaties), Mocca (Expertisenetwerk Cultuureducatie), MOKER (Verenigde Beeldende

Kunstinstellingen Amsterdam), NADD (Netwerk Archieven Design en Digitale Cultuur), OKBN (Overleg Kunsthistorische Bibliotheken Nederland) en Prijs voor de Jonge Kunstkritiek.